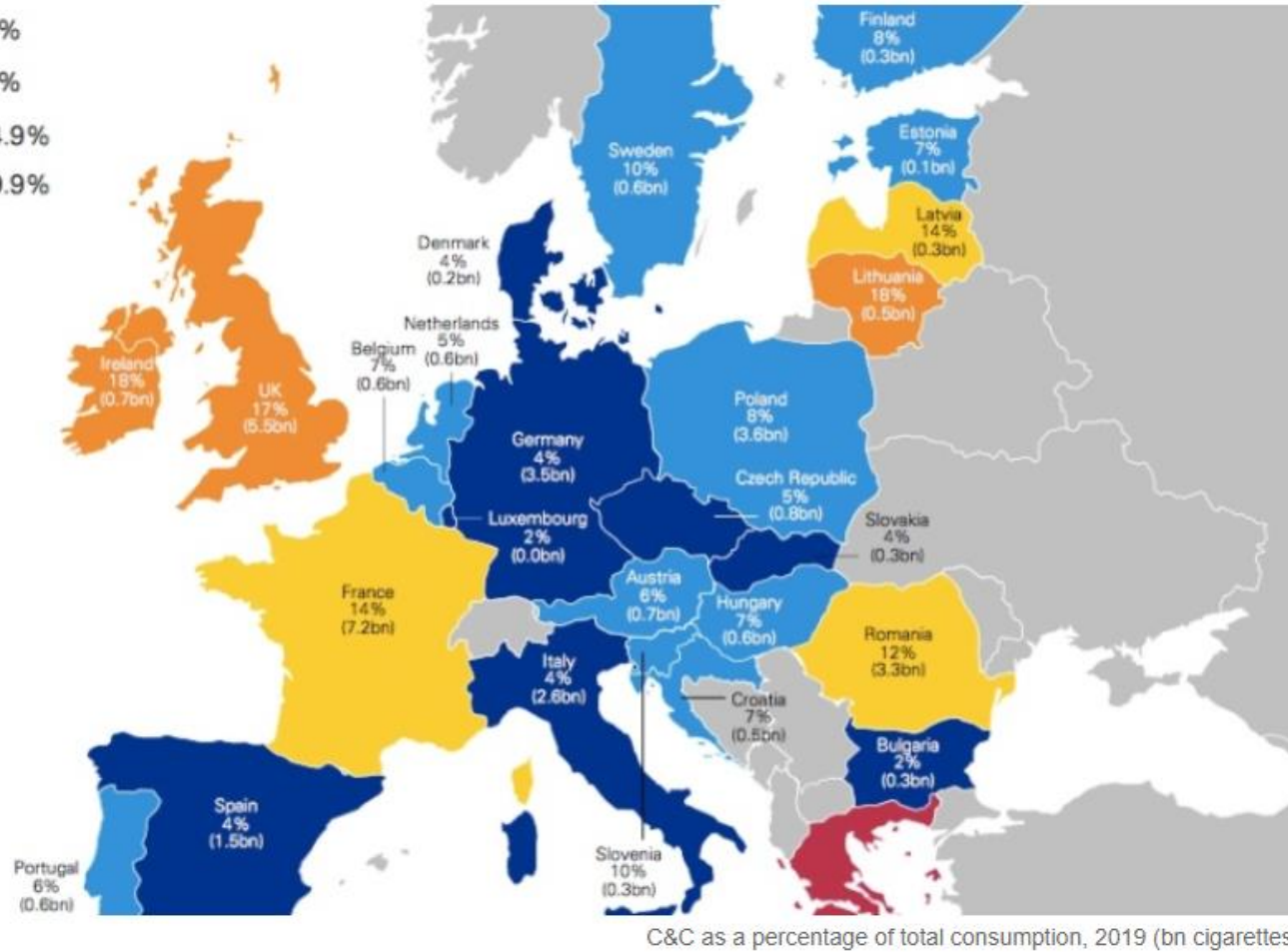

Latvijā nelegālo cigarešu apjoms nokrities līdz vēsturiski zemākajam rādītājam.

- ▶ Latvijā kontrabandas un viltoto cigarešu patēriņa apjoms ir nokrities par 5,38 procentpunktiem, sasniedzot 14,1%, kas ir vēsturiski zemākais rādītājs pēdējā desmitgadē, liecina starptautiskās auditoru kompānijas KPMG ikgadējais Eiropas līmeņa neatkarīgais pētījums par nelegālo cigarešu patēriņu Eiropā un Latvijā. Līdz ar to Latvijas ikgadējie zaudējumi no nesamaksājamiem nodokļiem cigarešu kontrabandas dēļ veido aptuveni 41 milj. eiro. Igaunijā un Lietuvā pērn nelegālās cigarešu tirdzniecības īpatsvars bija attiecīgi 7,4 % (-2,09% pret 2018. gadu) un 17,7% (+0,68% pret 2018. gadu).
- ▶ 2019. gadā Eiropā kopumā nelegālo cigarešu (kontrabanda un viltojumi) patēriņa apjoms samazinājās par 0,7%, sasniedzot 7,9% no kopējā patēriņa un, kā liecina aplēses, kopējie zaudējumi neieņemto nodokļu veidā Eiropas valstu budžetiem bija 7,6 miljardi eiro.
- ▶ 2020.gadā Kontrabandas un viltoto cigarešu apjoms, kas veido 14,1% no kopējā patēriņa apjoma valstī, faktiskajos skaitļos ir 0,3 miljardi cigarešu. No šī apjoma ~85 % bija tā sauktā “baltā kontrabanda”, 7% - viltotās cigaretes, savukārt 8% - cita veida izcelsmes kontrabandas produkcija.
- ▶ Nelegālā tirgus īpatsvara samazinājums līdz 14% ir atzinīgi vērtējams fakts. Šo rādītāju pamatā ir stabila un prognozējama tabakas akcīzes nodokļa politika, kā arī mērķtiecīgs un koordinēts tiesībsargājošo iestāžu darbs vairāku gadu garumā. Tomēr, neskatoties uz šo pozitīvo ziņu, cigarešu kontrabanda joprojām ir nopietna problēma Latvijā.

Illicit cigarette consumption declines in eastern EU states

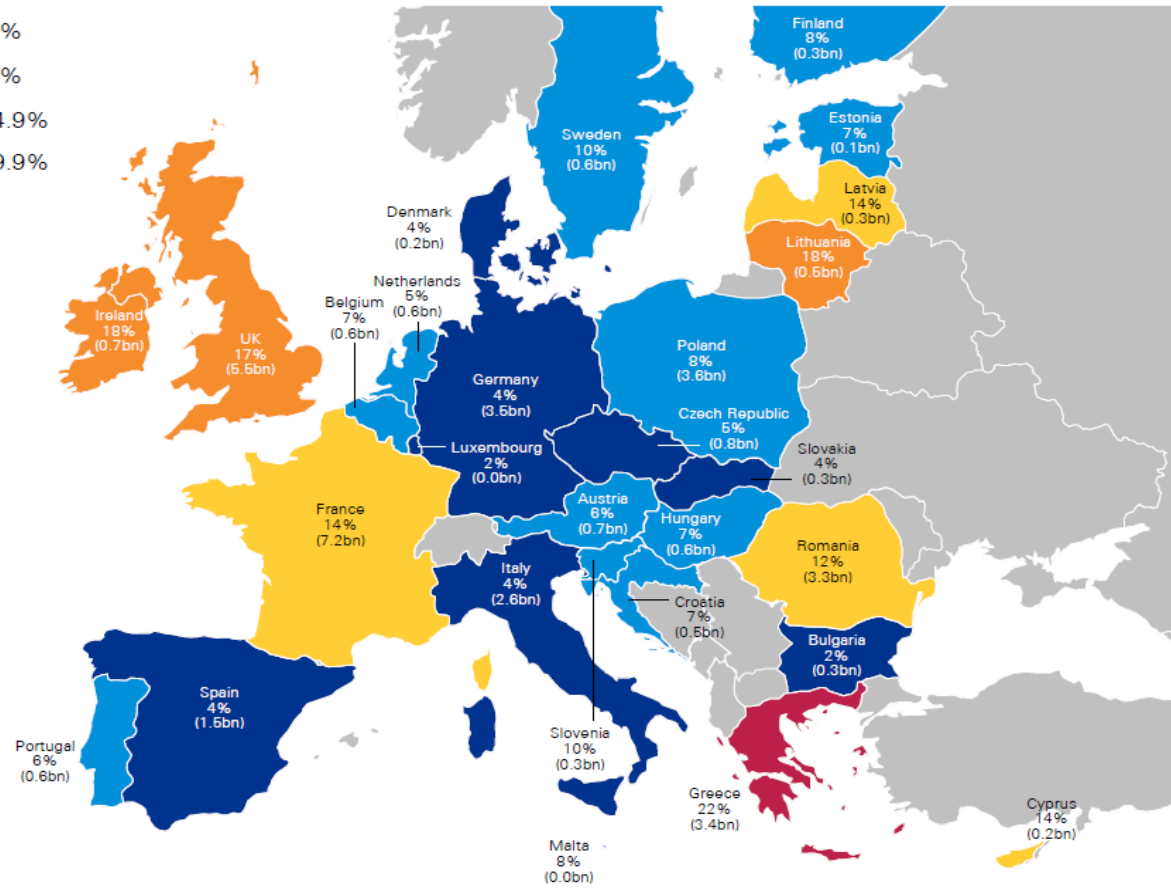
- 0.0% - 4.9%
- 5.0% - 9.9%
- 10.0% - 14.9%
- 15.0% - 19.9%
- Over 20%

By Clare Nuttall in Glasgow June 20, 2020

C&C as a percentage of total consumption, 2019 (bn cigarettes)

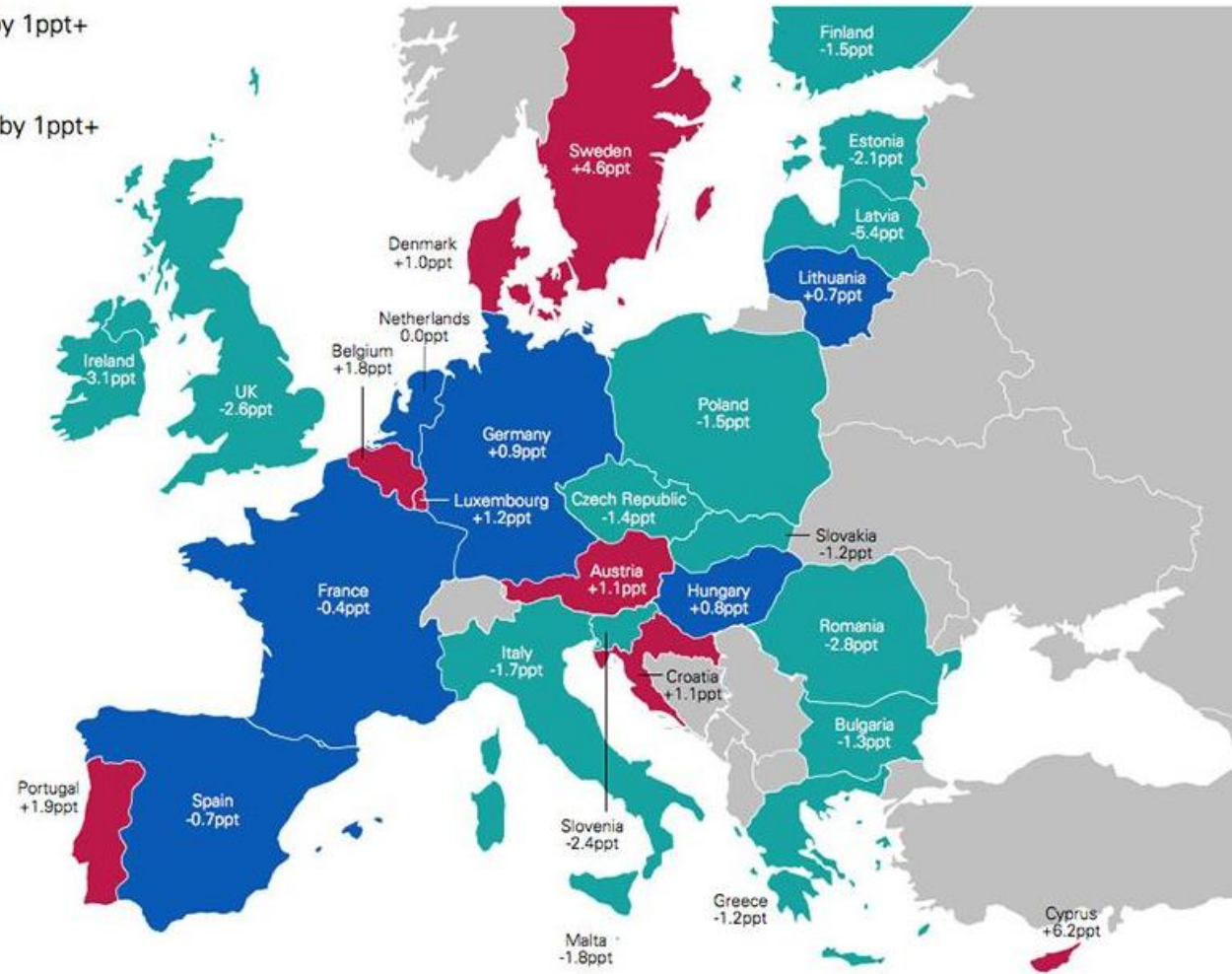
- 0.0% - 4.9%
- 5.0% - 9.9%
- 10.0% - 14.9%
- 15.0% - 19.9%
- Over 20%

Source: EU level results are an aggregation of the EU Flows Calculation results for the 28 EU member states, a detailed methodology and list of sources for each market is available in the methodology section of this report

Change in share of C&C consumption vs prior year, 2019 (ppt)

- Increased by 1ppt+
- Stable
- Decreased by 1ppt+

- ▶ 2. nodaļas amatpersonas aktīvi sadarbojas un veic informācijas apmaiņu ar ārvalstu (Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Bulgārijas, Norvēģijas, Zviedrijas, Vācijas, Lielbritānijas) tiesībsargājošo iestāžu un Eiropola analītiska projekta “Smoke” amatpersonām. Tā rezultāta tika identificētas un atklātas 2 nelegālas cigarešu ražošanas un 1 nelegāla alkoholisko dzērienu ražotne, starptautiskās operācijas ietvaros veiktas arī cigarešu, tabakas un tabakas lapu izņemšanas no nelikumīgas aprites. Identificēti vairāki organizētas noziedzības grupējumi (Latvijā, Polijā, Bulgārijā, Lielbritānijā), kas nodarbojas ar tabakas izstrādājumu ražošanas iekārtu izgatavošanu, remontu un realizāciju personām kas veic nelikumīgo cigarešu ražošanu ES valstīs.
- ▶ 2.nodaļas amatpersonas aktīvi piedalās:
 - Tieslietu ministrijas vadītajā pastāvīgajā Krimināllikuma darba grupā;
 - Valsts ieņēmumu dienesta izveidota Akcīzes konsultatīvā padomē;
 - Nevalstiskās biedrības “BASE” (Business Against Shadow Economy) forumos (Nacionāla kontrabandas problemātikas foruma “Cīņa ar kontrabandu - izaicinājumi un panākumi” u.c.), kur izstrādā priekšlikumus un risinājumus ēnu ekonomikas apkarošanai.

► Izmaiņas

- No 20.05.2019. ieviesta Tabakas izstrādājumu izsekojamības (Track&Trace) sistēma visā Eiropas Savienībā, tai skaitā Latvijā attiecībā uz cigaretēm un tabaku.
- No 20.05.2020. Latvijā aizliegts realizēt cigaretes un visa veida tabaku ar mentola vai cita veida garšām vai piedevām, kā arī preces, kuru iepakojums nesatur (Track&Trace) kodus.
- No 01.10.2020. Latvijā tiek ieviesti “slēgtie skapji” tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībā;
- Lai efektīvāk ierobežotu tabakas izstrādājumu nelegālo apriti, **Saeima** 3. septembrī 2020.gadā, galīgajā lasījumā pieņēma likumu grozījumus, kas cita starpā paredz noteikt kriminālatbildību par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju neatkarīgi no tās apmēra. *(Līdz šim kriminālatbildība par tabakas izstrādājumu nelikumīgu realizāciju iestājas tad, ja tā izdarīta ievērojamā apmērā. Nesasniedzot ievērojamu apmēru, tika piemērota administratīvā atbildība. Ar Krimināllikuma grozījumiem noteikts, ka gadījumā, ja persona realizēs nelegāli izgatavotus (ražotus) vai ar akcīzes nodokļa markām nemarkētus tabakas izstrādājumus vai tādus bezdūmu tabakas izstrādājumus, kuru laišana tirgū ir aizliegta, tai varēs piemērot kriminālatbildību arī tad, ja realizācija ir notikusi nelielā apmērā mantkārīgā nolūkā. Šādā gadījumā personu varēs sodīt ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam, īslaicīgu brīvības atņemšanu, piespiedu darbu vai ar naudas sodu. Kā likumprojektā atzīmējuši tā autori, daudziem nelikumīgu tabakas izstrādājumu tirgotājiem piemēroti administratīvie sodi vairāku tūkstošu eiro apmērā, taču tirgotāji šos sodus nenomaksā un arī piedzīt no viņiem tos nav iespējams. Ar grozījumiem arī pastiprināta kriminālatbildība par nelikumīgu alkoholisko dzērienu realizāciju, ja tā izdarīta ievērojamā apmērā vai organizētā grupā. Proti, ievērojama apmēra gadījumā personu būs iespējams sodīt ar brīvības atņemšanu līdz trim gadiem, savukārt organizētas grupas gadījumā personu būs iespējams sodīt ar brīvības atņemšanu līdz pat astoņiem gadiem. Ar grozījumiem likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" noteikts tabakas izstrādājumu daudzums, kura sasniegšana atzīstama par noziedzīgu nodarījumu lielā apmērā. Tāpat noteikts tabakas izstrādājumu daudzums, kura nepārsniegšana atzīstama par maznozīmīgu noziedzīgu nodarījumu, paredzot iespēju personu no kriminālatbildības atbrīvot. Vienlaikus nodarījuma maznozīmīguma konstatēšana neradīs pienākumu atbrīvot personu no kriminālatbildības, par to būs jālemj procesa virzītājam, ņemot vērā visus lietas apstākļus un personu raksturojošo informāciju, uzsvēruši likumprojekta autori);*
- 2021.gada 1.janvāra ir mainīta akcīzes nodokļa likmes struktūra elektroniskajās cigaretēs izmantojamiem šķidrumiem un likme tiek noteikta par vienu mililitru e-šķidruma neatkarīgi no nikotīna daudzuma;
- Marķēšana No 2021.gada 1.jūlija ir paredzēts marķēt ar akcīzes nodokļa markām: • elektroniskajās cigaretēs izmantojamus šķidrumus, • elektroniskajās cigaretēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļas, • tabakas aizstājējproduktus, • karsējamo tabaku. Saņemot akcīzes nodokļa markas, nodokļa maksātāji, kas veic darbības ar elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu, to sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem, samaksā akcīzes nodokli. (Likuma 27.pants);

Veiksmes stāsti

- ▶ «Vidzemes tirgus». Kriminālprocess Nr.11816007120 (Vidzemes tirgus, **340,670 litri** spirta un **235 200 cigaretes**);
- ▶ Kriminālprocess Nr.11816011920 (**703, 5 litri** spirta un **3000 cigaretes**);
- ▶ Kriminālprocess Nr.11816005820 (**47 litri** spirta **10900 cigaretes**);
- ▶ «Salaspils točkas». ENAP amatpersonas, sadarbojoties ar Rīgas reģiona pārvaldes amatpersonām, atklāja personu grupu, kas nodarbojas ar nelegālo cigarešu ieviešanu Latvijā un to tirgošanu (626 960 cigaretes).

Galvenajā kriminālpolicijas pārvaldē tika uzsākti 7 (-1) kriminālprocesi, no tiem 5 uzsākti VP GKrPP ENAP. Prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 12 (+3), no tiem 9 nosūtījusi ENAP.